

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Tantam argumentorum in sacra eloquentia maiestatem melius à
Christianis Oratoribus sustineri, qui liquidiozem hauriunt spiritum de cœlo.
Capvt XVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

perextis ossium commissuris, carne vestita, & spiritu animata consurgent: Quale erit tribunal iudicantis, cuius superbissimos Reges cunæ terruerunt infantis, quot tunc ardentium curruum millia circumstant, quot famulabantur Angeli, quanto improborum terrore præferetur illud signum, magnum Crucis signum, à consceleratis toties despectum, toties irrisum, toties conculcatum? Quis incensus, quæ vox, quis vultus iudicis, quis pavor mentium, quis pallor corporum, quæ omnium trepidatio?

Tantum argumentorum in sacra eloquentia maiestatem melius à Christianis Oratoribus sustineri, qui liquidiores hauriunt spiritum de cæto.

CAPVT XVI.

Errè iam ut vides argumenti maiestate multis partibus Christiani vincunt oratores: reliquum est ut videamus, an eum ipsi in speciosam, & locupletem hereditatem venerint, eam sua ineitia neglectam, vastam, atque incultam reliquerint. Fortasse enim ijs carent adiumentis, quibus excitari magna triumphantis eloquentiæ decora poterunt, favore numinis, ingenio, liberalibus artium studijs, diligentia, exercitatione, præmijs denique amplissimis.

In eloquentia sacra Maiestas invenitur argumentorum, sed à Christianis oratoribus.

Primum, si quod vestri etiam statuunt Oratores, virum bonum esse Oratorem oportet, nec illum quidem eloquentiæ gloria fieri magnum, aut celebrem, sine aliquo assensu diuino: Cumque omnes constet animos, acerrima quadam agitatione, & veluti divino spiritu, qui singulis vniuersi partibus intenditur, esse refferos: Quibus tandem magna mens illa plenius se affundit: an ijs, qui acceptas à Deo ingenij dotes ad rerum humanarum quilibet traducunt, & quasi hamis aureis vilissima piscantur animæ cala? Num verò ijs potius, qui cum se in Dei ære, & peculio totos esse cognouissent, magno, & alacri animo se in societatis humanæ commercium in Reipub. Christianæ decus, & solatium, & in procuranda mortalium salute, pene in ipsorum Angelorum contubernium miserunt: Quod ut commodius facerent perique, non modo blandissimas illos voluptates, quibus oppressa lax mentis exinguitur, constantissime repudiarunt, sed ipsis etiam ordinarijs, quibus hic contineri videtur spiritus, & vita perfundi, pene nuntium remisere. Qui vero magis ingenio valent, quam qui deteris vitæ labeulis se veluti limarijs speculaculis, celestibus radijs obijciunt, ut pleniori luce colustrentur: Quam qui ab vxorij suis, & his negotiorum procellis remoti, toti sunt in rerum diuinarum contemplatione defixi, qui ab ipsa prope tumultuaria sensu consuetudine

Voluptatibus lux in excipiuntur.

Yyy abiep.

Quinam cum Deo sine iudicio.

Inferni spina.

Quanta illa scena, quam gloriosus confensus factus est, cum illi hominum despiciatissimi, illi verberones, illi femasij toto terrarum orbe, iactati, vexati, infinitis supplicijs consumpti, radiatis fulgore capitibus sedebunt de Regibus iudicaturi! Quale, & quam inspiratum iudicium, cum ad illam fulminatricem sententiam tot barbarorum principum apices contriti, tot purpurae, tot fastus, tot amores terrarum vno agmine detruentur ad inferos, ut eo igne in æternum ardeant, cuius hic noster pictura est, ô ferale lectos primis ardentibus constrictos! ô funesta draconum cubilia! ô inexcetabiles flammarum laqueos! ô vermem conscientie inexcipiabilem! ô poenas immortales! ô longam æternitatem.

At quantum ex altera parte, & quam plenum magnificentie theatrum, tot florentissimi Martyrum exercitus, tot Prophetarum oracula, tot grauissimorum sacerdotum cœtus, tot chori Virginum, tot sidera, quibus empyrea cœli facies collustrabitur! quæ triumphantium gloria, quis plausus exultantium, quis salutantium concursus, quæ voluptates, quæ deliciae, conuicta mortaliæ tyrannide, & in æternam extinctis tot precaria, & male hæreticis vitæ laboribus, atque molestijs, Deo perfundi, de Deo impleri, de Deo viuere.

Hæc si quis parua existimat, in quibus illa sumptuosa, & grauius anhelans desiderata eloquentia, videat sane an in Catulli passere, aut Pittiaci Melioris, aut musica Luciani, aut in minutulis negotiorum humanorum causis plus sit habiturus fecunditatis.

Scholasticis
ueris

abrepti, beatarum mentium vitam æmulantur? Qui liberalibus disciplinis vehementius incumbunt, quàm qui hoc ex Dei moderato-
ris consilio faciunt, qui virtutem, & scientiam suum patrimonium ducunt, qui in Christiani nominis luce, & florentissimis orbis terrarum scholis assiduo versantur, qui diligentia sunt ita contenta, & flagranti, & auda, ut nullum diem, sine nobili diuinæ illius supellectilis accessione præterfluere, atque excedere patiuntur? Exinde quæ diu in hac umbratili vita studijs impalescentes sunt meditati, iam matura, & miti suauitate decocta, deferant in publicum, exercitatione continua, labore pertinaci, fructu copioso, ostentatione nulla.

Et si quæ vitimo loco commemorari præmia experiantur, quibus exstimulari inardescat animus, num tandem magnum, & munificum, & Deo dignum palmarium est salus animarum?

Eloquentiæ
sacram do-
core est imi-
tari Chri-
stum.

Quanta, & quam suavis est gloria, in Dei famulatu esse, Deo in procuratore humanæ salutis in seruire. Deo militare, cuius vim, & arma inferorum potestates pertimescant. Quid aliud Christus fecit in terris: quid Apostoli? quid Martyres: quid tot Doctorum cœtus fecere? Quid magnificentius, quam bellum gerere cum vitijs: Daemonium vires infringere, percurrere iniquitates animis iam molitis, atque subactis inferere sapientiam, quæ in æternam frugem adolescat: Quid optatius, quam iuuentutis ingenia hoc virtutum succo imbueri, quam illa candida nobilissima pubis examina, castissimis disciplinis excolere, & prima face surgentes in hac ætatula virtutes deosculari, quàm corrobora-
rata iam honestatis laude firmatos continere, quam pauperibus solatio, diuitibus ornamento, ignaris luci, doctis gratiæ, omnibus esse subsidio? & alios quidem adhuc in terris ad pietatem confirmare, alios parturire, alios in cœlum iam præmississe?

Prætorum
honoris in
dne orandi
unda inuen-
iunt.

Quis non malit inter hæc magnarum artium decora, quam inter rosas smois?

Effectus sacra eloquentia plane admirabiles.

CAPVT XVII.

AT verò cum eloquentiæ maiestatem ex crebis gestis ab oratoribus, fructuque copioso in Rempub. & in omne genus hominum deriuato, tum etiam, ex splendidissimis in profliganda improbitate virtutibus, metiri etiam oporteat: Verendum est credo ne corona Ctesiphontis tam ambitiosa, & superfluenti oratione petita, aut vibrata, tam infœci semper exitu in Philippum Regem fulmina, aut Catilina, non tam Cicero-
nis eloquentia, quam C. Antonij armis iugulatus, aut male diuina Philippica effera-
tione Anronius, aut post damnationem superuacanea oratione detentus Milo, in comentionem cum illo glorioso cœlestis eloquentiæ fructu veniant.

Eloquentia
sacra non est
comparanda
cum elo-

Hæc bemus certe, quæ opponamus magnificentiſſima rerum spectacula, ab oratoribus Christianis iij que non ferro, & terrore succinctis, sed innocentia, ac ore, beneuolentia fretis edita, expugnatos Reges, refractas potentium virorum libidines, vires victas, Pro-
uincias miti eloquentiæ fumine cunctis, peragratas non tam passibus, quam victorij nationes, nouos, & antea illibatos mundos ad fidem Catholicam adductos.

loquentia
rationem
Romanorum

Nondum Christi Apostolos loquor, de concionatoribus Catholicis dico, qui vacijs temporibus floruerunt, vicerunt opera gigantum, fluentem in se negotiorum molem exceperunt, exceptam fortissime sustinuerunt, sustentatam cum laude, & gloria gesserunt, immutarunt peruersissimos rerum status, obtruserunt frementibus infœci, flagitijs castimoniam, rapinis charitatem, in pietati religionem, perditæ, ac perestigiatæ licentiæ disciplinam. Dederunt rebus nouis auctoritatem, pondus antiquis, obsoletis nitorem, obscuris lucem, facti citis gratiam, dubijs fidem, omnibus vero ordinem, atque naturam.

Concina-
tores Catho-
lici quibus
faciunt.

Video quantus hic mihi ad dicendum campus aperiat, sed non excurram quantum poterò, tum quod ista sint aliorum iam pressa vestigijs, tum quod in tantum spectabili luce sint posita, ut nullum recessum, nullam obuiosa